

Nou laborisme, nous reptes

OLAF CRAMME

Director de *Policy Network*

SIMON LATHAM

Assessor principal del president de *Policy Network*

En les democràcies liberals, mantenir-se en el Govern durant tretze anys és molt de temps, potser massa. Això és especialment cert en el cas dels partits socialdemòcrates d'Europa, on sovint se suposa que la “majoria estructural” està a favor dels nostres rivals de la democràcia cristiana i conservadors. Per tant, l'aparició d'un clima de “canvi” al Regne Unit el 2010 no arriba pas per sorpresa.

Tanmateix, en política no hi ha res totalment determinat, i menys ara que l'economia global s'ha tornat imprevisible i les teories polítiques considerades com a correctes i vàlides durant molt de temps han esdevingut obsoletes. És per això que es fa difícil de predir el resultat de les properes eleccions generals que se celebraran al RU a la primavera, malgrat les poques possibilitats de guanyar i les enquestes tan clarament contràries al Partit Laborista.

Però sigui quin sigui el resultat de les eleccions, nosaltres — com a socialdemòcrates — ara com ara podem estar segurs almenys d'una cosa: per tal de recuperar l'atractiu electoral i governar de nou durant un període de temps continuat, és indispensable una renovació ideològica tan profunda i d'un abast tan important com la que es va produir a mitjans dels anys noranta, quan els partits de centre-esquerra d'arreu del món van emprendre un procés de revitalització sense precedents. Per tant, comprendre l'impuls del projecte del Nou Laborisme i fins a on hem d'arribar a partir d'ara, sembla una bona forma de començar.

El 2 de maig de 1997 el Nou Partit Laborista i Tony Blair van arribar al poder gràcies a un poble britànic frisós de canvi. El Partit Laborista es va imposar amb una victòria aclaparadora, i Blair, amb només quaranta-dos tendres anys, es va convertir en el primer ministre més jove i popular de l'últim segle. El país vivia en un clima d'eufòria manifesta, amb ànsia d'avançar-se al futur.

“Hem estat escollits com a Nou Laborisme i governarem com a Nou Laborisme”, va declarar Blair en el discurs de la seva victòria electoral, tot exposant de quina manera portaria a terme el seu Govern actuacions positives i útils per als bri-

tànics, majoritàriament honrats i molt treballadors. Va prometre un programa per a *renovar* la Gran Bretanya després de prop de dues dècades de desatenció thatcheriana: posant a l'abast de tothom oportunitats educatives, modernitzant un Estat del benestar que grinyolava, reconstruint un Servei Nacional de Salut que s'ensorrava i forjant una nova associació amb el món empresarial per tal de construir una economia dinàmica i emprenedora.

No s'havien fet servir mai superlatius amb tanta freqüència per a descriure el Govern de Blair com durant els dies i les setmanes posteriors a la seva victòria. Arribava el gran moment de la democràcia social en la història britànica. El Nou Laborisme personificava l'energia i la modernitat d'un país jove: conscient de la seva tradició i història, però també decidit a fer de la societat britànica una societat més cohesionada socialment, meritocràtica i proeuropea. Les primeres declaracions i iniciatives polítiques estaven degudament garantides: s'havia impulsat l'Estat britànic. Això es veu molt clarament en la política emblemàtica i els assoliments del Nou Laborisme: la introducció d'un salari mínim nacional.

El canvi va arribar a tots els sectors i col·lectius del país. El Banc d'Anglaterra va obtenir la independència, amb la facultat de fixar el tipus d'interès bàsic del Regne Unit de manera autònoma; la Constitució del Regne Unit va ser reformada radicalment; es va aprovar la Llei sobre Drets Humans; es va dotar Escòcia i el País de Gal·les d'un Parlament; es va restablir el Govern local, molt especialment a Londres, i un seguit de lleis de tipus social va afectar la societat britànica amb nous drets per a les persones gais, lesbianes i bisexuals. I Blair va signar el “Good Friday Agreement” (“Acord de Divendres Sant”), que establia un marc exclusiu de govern democràtic i pacífic en una Irlanda del Nord devastada per la guerra.

En realitat, les esperances i ambicions posades en el Nou Laborisme ja des de bon començament havien de ser un llast per al govern, això avui es veu en gran manera des d'un prisma d'escepticisme atribolat i cinisme venjatiu. Tanmateix, cal tenir en compte que era un govern capaç

Els tories, com molts altres partits de centredreta d'Europa, han suavitzat la seva retòrica antiestat i de mercat lliure del passat, i han tractat de reinventar-se a ells mateixos com a “progressistes socialment conscienciats”, en sintonia amb les inquietuds dels votants sobre la globalització econòmica, la immigració i els nivells de fiscalitat

d'assumir, sense l'ajuda de ningú, la responsabilitat d'invertir —tant des d'un vessant fiscal com polític— en serveis públics, fins al punt que el grau de satisfacció respecte del Servei Nacional de Salut és el més alt de l'últim mig segle. En efecte, quan el Nou Laborisme va fer front a la seva imminent sortida del Govern, podia sentir-se orgullós pel moviment sísmic provocat per l'empremta que havia deixat en la política britànica: un partit conservador públicament compromès a mantenir i millorar la inversió del Nou Laborisme en serveis públics.

Tanmateix, pel que fa a èxits i polítiques assolides, el Nou Laborisme, com a govern, no ha arribat a desenvolupar l'incomparable potencial que de vegades ha mostrat. I el debat sobre els incompliments imaginaris, percebuts o reals només ha començat. Extreure les lliçons correctes de les diferents qüestions polítiques,

que van des de l'Iraq i l'Afganistan fins a la mobilitat i la desigualtat social, serà molt difícil. Però per anar més enllà de les limitacions del projecte del Nou Laborisme caldrà molt més que això; serà necessari, com a mínim, una millor comprensió de les diferències entre els reptes d'avui i els reptes dels anys noranta.

El Nou Laborisme i qualsevol altre partit de centreesquerra d'Europa necessita acceptar aquesta nova situació si vol desenvolupar un nou revisionisme per al segle XXI. El punt de partida ha de ser l'elaboració d'una explicació creïble de la política relativa a la globalització

Dit altrament, els debats es desenvolupaven en relació amb el repte d'aplegar el creixement econòmic i la inclusió social dins l'emergent economia del coneixement i dels serveis. La globalització es representava com una força externa que no es pot aturar, conduïda per forces cada vegada majors de mobilitat de capital, integració comercial i globalització del treball. Les respostes progressistes van consistir en gran manera a facilitar l'adaptació del mercat de treball i a invertir en educació i en capital humà.

NOVETAT EDITORIAL

TAL COM HO VAIG VIURE [1927-1958] **Joan Reventós**

Edició a cura de Rafael Pascuet

SUMARI

Nota de l'editor
Rafael Pascuet

Joan Reventós, l'idealisme intel·ligent
Raimon Obiols i Jordi Font

TAL COM HO VAIG VIURE [1927-1958] **Joan Reventós**

SEMBLANCES

Josep M. Ainaud de Lasarte, Francesc Casares, Josep M. Castellet, José Antonio Linati, Alberto Oliart, Ramon Porqueras, Hilari (Ernest) Raguer, Leopold Rodés, Josep M. Sòria

Aquest llibre recull part de les memòries —titulades per l'autor *Tal com ho vaig viure*— que Joan Reventós havia donat per pràcticament enllestida, a efectes d'edició, poc abans d'emmalaltir de manera irreversible el febrer de 2001. Són, doncs, un fragment de memòria personal que, en termes cronològics, abasta el període que va des de 1927, any del seu naixement a l'emblemàtica Casa de les Punxes de Barcelona, fins a 1958, any marcat, a efectes personals i polítics, per la seva detenció per la policia franquista.

Els reptes actuals són de més envergadura i afecten qüestions geopolítiques relatives a l'energia, el canvi climàtic, problemes relacionats amb el fet migratori i la integració, conflictes culturals i religiosos, nivells de desigualtat econòmica nous i sense precedents i la individualització de valors al costat d'una interdependència creixent.

A més, els *tories*, com molts altres partits de centredreta d'Europa, han suavitzat la seva retòrica antiestat i de mercat lliure del passat, i han tractat de reinventar-se a ells mateixos com a “progressistes socialment conscienciats”, en sintonia amb les inquietuds dels votants sobre la globalització econòmica, la immigració i els nivells de fiscalitat. Aquestes transformacions podrien ser superficials i actuar només com una pantalla d'autocomplaença en abordar els complexos problemes de les nostres societats, però és sorprenent de quina manera un centredreta moderat reconstruït ha estat capaç de treure profit de la nova conjuntura política.

El Nou Laborisme i qualsevol altre partit de centreesquerra d'Europa necessita acceptar aquesta nova situació si vol desenvolupar un nou revisionisme per al segle XXI. El punt de partida ha de ser l'elaboració d'una explicació creïble de la política relativa a la globalització.

Si bé els socialdemòcrates europeus han sabut reconèixer i acceptar el dinamisme i la capacitat transformadora de la globalització, els ha costat d'entendre de quina manera pot ser aprofitada per a mitjans col·lectius. De fet, els votants han de fer front a dos impulsos contradictoris. D'una banda, volen governs forts que els protegeixin de la inseguretat econòmica i material imposada per la globalització. D'altra banda, valoren la llibertat d'elecció i l'autonomia, i són escèptics respecte de la capacitat dels estats centralitzadors de protegir els llocs de treball i mantenir el nivell de vida en una economia global.

Així doncs, al Regne Unit i als països nòrdics hom ha passat de centrar-se en la protecció dels llocs de treball per a centrar-se en la protecció dels treballadors mitjançant un model social basat en la «flexiseguretat»: inversió social combinada amb mercats de treball flexibles i una forta condicionalitat en l'Estat del benestar.

Tanmateix, els partits socialdemòcrates —incloent-hi el Nou Laborisme— han estat en gran manera incapaços de corregir adequadament la feblesa *estructural* dels estats europeus, palesada per la globalització i agreujada per l'actual crisi econòmica mundial. Més concretament, alguns d'aquests punts de pressió són l'erosió continuada dels llocs de treball de la “bona” classe treballadora, la creixent divisió social entre titulats universitaris i operaris, l'aparició de noves situa-

cions socials de risc com ara l'envelliment i la inactivitat del mercat laboral a llarg termini, qüestions per a les quals l'Estat tradicional del benestar sovint té poques respostes.

D'altra banda, aquestes febleses alimenten les tensions existents dins de les bases que constitueixen el fonament dels partits de centreesquerra: “cosmopolites”, d'una banda, i “comunitaristes”, de l'altra. Això també s'ha accelerat amb el deteriorament de les formes tradicionals de cohesió social.

Però els socialdemòcrates s'extralimitaran si creuen que l'actual crisi econòmica legitima l'expansió del “gran govern” en detriment del mercat. Tampoc els votants no creuen que els governs nacionals puguin protegir-los indefinidament de les forces globalitzadores. L'esquerra europea ha de treballar sobre aquesta situació tan complexa, en lloc de fer veure que no existeix.

En resum, els partits de l'esquerra guanyen quan se centren en el futur en lloc d'agafar-se a allò que han aconseguit en el passat. Les eleccions no es convoquen per buscar la gratitud de l'electorat, sinó per trobar una visió i un canvi. L'esquerra ha de demostrar que comprèn les forces i les tendències que estan reconstruint les nostres societats, des de la globalització fins a la individualització, passant per la demografia i l'envelliment de la població. Hem de mostrar als electors que tenim un pla creïble per al futur.

Tot i que el debat sigui molt profund, el diàleg sense més ni més serà insuficient per a la recuperació de l'esquerra. El centreesquerra a Europa també necessita noves institucions. En els Estats Units, la modernització i el ressorgiment dels demòcrates es van assolir mitjançant la creació del Democratic Leadership Council (DLC) el 1989. El paper del DLC va ser canviar l'ortodòxia democràtica amb la voluntat de buscar idees noves i desenvolupar una nova generació de polítics progressistes amb visió de futur.

Segons el nostre parer, això és exactament el que ara necessita l'esquerra a Europa, una coalició d'institucions modernitzadores, que treballin conjuntament amb organitzacions germanes i equips de reflexió d'arreu d'Europa, preparada per a tractar els difícils problemes als quals els socialdemòcrates ara han de fer front. Europa no són els Estats Units, però hauríem d'estar preparats per a aprendre de l'experiència del liberalisme social progressista, i viceversa.

L'objectiu d'aquest procés ha de ser una renovació rigorosa del centreesquerra; la nostra tasca ha de consistir a mirar el futur forjant una societat més igualitària i justa. Ara, com sempre, no hem de perdre ni un sol moment. ■

Els partits socialdemòcrates —incloent-hi el Nou Laborisme— han estat en gran manera incapaços de corregir adequadament la feblesa *estructural* dels estats europeus, palesada per la globalització i agreujada per l'actual crisi econòmica mundial